

Andrzej F. Dziuba

Słowo wstępne

Studia Prymasowskie 3, 5-6

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SŁOWO WSTĘPNE

Dynamika i bogactwo historycznych przemian są faktem, choć może różnie rozeznawanym i postrzeganym czy przedstawianym oraz ocenianym. Taki charakter wynika z samej natury opisywanej rzeczywistości. Zawsze pozostanie ona tylko częściowo uchwytana, i to nie tylko w obrazie indywidualnej osoby, ale często szerokich gremiów. Kompleksowe przeniknięcie jest wręcz mało prawdopodobne.

Zatem poznawanie historii jest także procesem dynamicznym, a jednocześnie niezwykle interesującym. Będzie ono dla cywilizacji i kultury ludzkiej na zawsze pytaniem otwartym, zarówno w płaszczyźnie jego stawiania, jak i uzyskiwanych odpowiedzi. To jednak nie upoważnia do unikania postaw badawczych szczególnie nacechowanych wartościowaniem. Także uzyskane owoce badań jawić się będą zazwyczaj jako bardzo zróżnicowane.

W tej rzeczywistości znajdują się również dzieje Kościoła w jego ludzkiej strukturze. To przecież osoby, miejsca, czasy i wydarzenia z nim związane są poddawane takim samym analizom jak wszystkie inne. Ten wymiar ludu Bożego Nowego Przymierza także pozostaje ciągle otwarty w swym trwaniu i rozwoju, a jednocześnie zamkniętej historii.

Najważniejsze pozostają osoby, a w dziejach Kościoła w Polsce zwłaszcza przedstawiciele hierarchii oraz święci. Od kilku wieków szczególną uwagę poświęca się posłudze Prymasów Polski związanych ze stolicą arcybiskupią w Gnieźnie. Stali się oni nie tylko symbolami, ale realnymi uczestnikami tworzącymi wydarzenia, nie tylko kościelne. Zatem zainteresowanie i badania prymasostwa są ważnym elementem całokształtu badań historii Polski, w tym historii Kościoła katolickiego w Polsce.

W ostatnich dziesięcioleciach szczególną rolę odegrał kard. Stefan Wyszyński, arcybiskup metropolita gnieźnieński i warszawski (1901-1981). Jego długa posługa prymasowska (1947-1981) przypadła na szczególnie różnorodnych przemian, często niespodziewanych. Wielość wydarzeń kościelnych i świeckich w wyjątkowy sposób zsumowała się w jego osobie i posłudze tworząc przedziwną intensywność.

„Studia Prymasowskie” są periodykiem naukowym specjalizującym się w szeroko pojętej problematyce prymasostwa. Zatem wpisują się w refleksję naukową nad posługą arcybiskupów metropolitów gnieźnieńskich, począwszy od czasów abp. Mikołaja Trąby († 1422) oraz całego ich dziedzictwa. Ośrodek Dokumentacji i Studiów nad Osobą i Nauczaniem Kardynała Stefana Wyszyńskiego

go UKSW, który jest wydawcą periodyku jest szeroko otwarty na tę problematykę badawczą, nie zawęża się zatem tylko do Prymasa Tysiąclecia.

Prezentowany tom otwierają akta konferencji naukowej *Posługa społeczno-polityczna Kardynała Stefana Wyszyńskiego*. Ta płaszczyzna posługi prymasowskiej jest szczególnie wdzięcznym tematem badawczym, ale jednocześnie wymagającym niezwyklej odpowiedzialności i kompetencji. Często bowiem, i to niestety dość łatwo, ulega się tendencjom ideologicznym, upraszczając czy wręcz ukazując błędnie bardzo złożone fakty i procesy. Również baza źródłowa nadal jest niekompletna, a jej szczątkowe udostępnienie dodatkowo stwarza trudności. Oczywiście, sam Prymas Tysiąclecia zapewne borykał się z wieloma pytaniami czy wątpliwościami, jednak głęboka świadomość oraz ufność Bogu wiodła go po różnych drogach, ale zawsze z głębokim pragnieniem szczerej służby Kościołowi i Ojczyźnie.

Rozprawy i artykuły przybliżają wiele interesujących zagadnień dotyczących osoby i posługi kard. Stefana Wyszyńskiego. Szczególnym polem była troska o ludzkie życie i kobietę, sprawiedliwość i miłość. Znalazły się także uwagi o reformie liturgicznej i wydarzeniach grudniowych 1970 roku. Dobrze, że przywołano czas jego posługi dziennikarskiej, a także miejsca wypoczynku. Szerokim zagadnieniem jest kwestia kultury. Obok prymasa Wyszyńskiego znalazł się tylko jeden tekst poświęcony prymasowi Janowi Wężykowi.

Kolejny tom „Studiów Prymasowskich” przybliży ważny wycinek z całego bogactwa posługi Prymasa Tysiąclecia. Z pewnością dotknięto kolejnych elementów, które składają się na coraz pełniejsze ukazanie osoby i nauczania wielkiego Prymasa i męża stanu. Jednocześnie poczynione badania ukierunkowują dalsze i otwierają nowe perspektywy badawcze.

bp Andrzej F. Dziuba

Łowicz, 19 marca 2009 roku